

פרשת חיי שרה

נושא השבוע: נדיבות

נושא השבוע

הנדיבות באה לידי ביטוי בפרשתנו אצל עבד אברהם, ובעיקר בהתנהגותה של רבקה. כשהגיע העבד לארם נהריים עצר העבד את הגמלים ליד הבאר, שם התקבצו השואבות. העבד תכנן מעין "מבחן אופיי": "והיה הנערה אשר אומר אליה הטי נא כדך ואשתה ואמרה שתה וגם גמליך אשקה" – אותה יבחר. הנערה הראשונה שפגש – רבקה בת בתואל בן נחור אחי אברהם – מיהרה להציע לו מכדה ואף להשקות את הגמלים. העבד הוציא מיד תכשיטים – נזם וצמידים עבודה, ויחד הלכו לבית אביה. לאחר חילופי דברים ביניהם הסכימו לבן אחיה ובתואל לנישואים ושוב הוציא העבד **מתנות** לרבקה לאחיה ולאמה. (זהו המוהר, תשלום שהחתן שילם להורי הכלה ובכך הוא קנה אותה לאשה).

פסוקים מומלצים לקריאה: בראשית, פרק כ"ד.

מה בפרשה

- **קניית מערת המכפלה** - לאחר מות שרה, רכש אברהם אחוזת קבר מיד עפרון החתי. אברהם התעקש לקנות את השדה בכסף, למרות שעפרון הציע לו את המקום בחינם.
- **נשואי יצחק** - אברהם ציוה את עבדו ללכת אל ארם נהריים כדי לקחת מבנות משפחתו אשה ליצחק ולהביאה לארץ כנען, רבקה מגיע לכנען ונישאת ליצחק.
- **רשימת צאצאי אברהם.**

נושאים לשיחה

נושא **המתנות** בו עוסקת צפנת במכתבה עשוי להוות פתיחה מעניינת לשיחה עם התלמידים בנושא: ניתן לשאול אותם לפי מה בחרו צפנת וקרניאל את הכדור ואת צבעי האצבעות? על מי הם חשבו כשבחרו אותם (על אמא שלהם או על עצמם)? מכאן ניתן לשאול את התלמידים לפי מה הם בוחרים מתנות שהם נותנים לאחרים; האם הם בוחרים אילו מתנות הם היו רוצים לקבל? האם הם מנסים להיכנס לנעליו של מקבל המתנה ולחשוב מה הוא היה רוצה? האם יש שיקולים אחרים בבחירת מתנה? (=לעשות רושם במתנה "יקרה", לקנות משהו ש"נחשב" למרות שלא בטוח שבעל המתנה יאהב את זה?), ניתן להזמין את התלמידים לספר על מתנה שקיבלו ואהבו מאוד ומדוע הם אהבו אותה, או על מתנה שנתנו **והקדישו מחשבה** לבחירתה והיא אכן התקבלה בשמחה.

מ ד ר ש

במבט ראשון נראה כי מדרש זה עוסק בשני מאפייני קשר בין אנשים: **נתינה גשמית ויחס בין אישי**. המדרש מעלה שתי סיטואציות שבכל אחת מהן עומדים הערכים ביחס הפוך זה לזה; נתינה גשמית ללא יחס אישי ויחס אישי ללא נתינה גשמית. המדרש גם מציג שיפוט ברור לגבי כל אחת מהסיטואציות: נתינה גשמית ללא יחס אישי מדורגת כחסרת ערך, ואילו יחס אישי ללא נתינה מדורג כנתינה בערך גבוה. בשלב זה של ניתוח המדרש אנו יכולים להסיק כי עניינו העיקרי אינו השוואה בין שני הסוגים, הערך העיקרי המעסיק את המדרש הוא **היחס האישי**, ואילו נתינת המתנות מופיעה במדרש כמדד בלבד, ומעבר לכך היא משמשת להדגשת העובדה כי היחס האישי הוא העיקר, שכן, חסרונו של היחס האישי מבטל את הנתינה, ונוכחותו גם ללא נתינה גשמית, עולה עליה.

בסיום המדרש נכתב "כאילו נתן לו כל מתנות טובות בעולם", ונראה כי המתנות חוזרות ומקבלות מקום של כבוד, הציון הגבוה ביותר שמקבל היחס האישי הוא היותו **כמתנה גשמית**, האם ניתן להסיק מכך כי עדיין ברור לכותב המדרש כי בעיני בני האדם המתנה הגשמית היא מוערכת ורצויה?

שאלה זו מובילה אותנו לעיסוק בסוגיה מעניינת נוספת: האם השיפוט המוצג במדרש נכון לגבי **המקבל** או ה**נותן**? האם האמירה "כאילו לא נתן לו כלום" – מגדירה את ה**התנהגות האידיאלית** והרצויה מבחינת הנותן? או שזהו תיאורו **רגשותיו** של המקבל? – ואם הכוונה היא להגדרה השניה, האם היא נכונה לגבי כל אדם? ומה לגבי אנשים המעדיפים את המתת הגשמי ו"מתגברים" על משבר היחס? מעניין לשמוע את דעתם של התלמידים בנושא. לסיכום הדיון ניתן להסביר לתלמידים כי מטרתו של המדרש היא לבנות **סולם ערכים** ולהציג תפישת עולם אידיאלית.

ולבסוף, כדאי להדגיש לתלמידים כי שני הסוגים **אינם סותרים** זה את זה, וניתן לתת מתנה בסבר פנים יפות...

בעקבות הנושאים לשיחה והמדרש, ניתן להזמין את התלמידים להכין להורים **מתנה** בעזרת נייר מקופל בצורת מתנה, אשר בתוכו ירשמו מתנות לא ממשיות, אלא סמליות: כמו, **התנהגות** של הילדים כלפי הוריהם, **נכסים רוחניים** אותם רוצים הילדים להעניק להורים או **איחולים** שונים. ניתן להזמין את התלמידים להכין **לעצמם** קופסת מתנה ובה רשימה של שלוש מתנות "סמליות" לעצמם.